

Elena Mendia Epelde

*Lezo, Gipuzkoa
(1954)*

Aurkibidea

Biografia

Donostian jaioa, baina Pasai Antxotik gertu. Gurasoak Antxoko ikastolaren sortzaileetako batzuk izan ziren. Ahizpa gazteena ikastolara joan zen. EUTGn euskaldundu zen eta irakasle ikasketak egin zituen. 1976an Lezoko ikastolan hasi zen lanean, ikastola Lizeoko parte zelarik. Gero, Lizeora joan zen. Jone Zabalarekin batera elkarrizketatu genuen, Lezon, ikastolen historia jasotzeko.

Zintak

LEZ-119

- **Proiektua:** Badiako ikastola txikiak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia
- **Data:** 2025-03-31
- **Iraupena:** 98 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Sapsootham, Itziar

Pasarteak

1. Amonak euskarari uko egin zion

- **Erref:** LEZ-119/021
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:29:46. **Bukatu:** 00:30:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Ama euskalduna zuen Elenak, baina aita ez. Haren amak, hirugarren semea izan zuenean euskarari uko egitea erabaki zuela kontatzen du. Elenari umetan amak euskaraz egiten zion, baina gainontzeko bizitza gaztelaniaz bizi zuen.

2. Euskaraz nola alfabetatu zen

- **Erref:** LEZ-119/022
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:30:41. **Bukatu:** 00:33:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Etxean, euskara radiofonikoa entzuten zuten, aitzak ere euskara ikasteko. Sei bat urte zituela, Kontxita Beitiarekin euskara klase batzuk jasotzeko aukera izan zuten eta arratsaldetan biltzen ziren Xabiartxo liburuaren inguruan. Hamasei urterekin Patxi Altunarekin euskara ikastera joan zen, EUTG-ean. Majisteritza ikasi zuen, dena gaztelaniaz. Ikasketak bukatzean, Deban egin zuten barnetegi bat gogoratzen du, falangeak antolatutakoa. Euskara titulua atera zuen eta

3. Antxoko ikastolako Freinet metodoa

- **Erref:** LEZ-119/024
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 00:33:33. **Bukatu:** 00:36:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Elenaren ahizpa batek ikastolan lan egiten zuenez eta bere gurasoak ere ikastolako mugimenduan sartuta zeudenez, ikastolak kudeatzen zituen batzordeetako batek irakasle izateko proposamena luzatu zion. Ofizialki, majisteritako praktikak Antxoko San Fermin eskola nazionaletan egin zituen arren, Beraunen Antxoko ikastolak zuen lokal batean ere egin zituen praktikak. 1976a zen. Maite Etxebeste zein bertan zegoen irakasleetako bat. Bertan, Freinet metodoa erabiltzen zuten.

4. Lezoko ikastolak: markesaren etxea eta prefabrikatua

- **Erref:** LEZ-119/025
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:36:51. **Bukatu:** 00:39:51
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>1976an, Lezoko markesaren etxeko ikastolan hasi zen lanean, Lezoko eta Antxoko ikasleekin. Orduan, Pasaia Lizeoa deitzen zitzaion. 1972an hasi ziren pentsatzen nola elkartu badiako ikastolako ikasleak. Markesaren etxean eta ikastola prefabrikatuan izandako oroitzenak kontatzen ditu.</p>

5. Pasai Antxoko ikastolaren sorrera

- **Erref:** LEZ-119/029
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:41:12. **Bukatu:** 00:44:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Pasai-Antxoko ikastolaren sorrerari buruzko kontuak. Gurasoak eta andereño Nekane elkartzen ziren, ikastola aurrera eramateko. Elizaren babesean sortu zen ikastola, Kontxita Beitia eta Nekane Auzmendi andereñoekin batera. Kokapen ezberdinak. Kontxita Beitiaren etxean euskara iaksten zuten.

6. 1979tik aurrera, Pasaia-Lezo lizeoan

- **Erref:** LEZ-119/030
- **Iraupena:** 0:02:07. **Hasi:** 00:44:32. **Bukatu:** 00:46:39
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

1979an hasi zen Elena Pasaia-Lezo lizeoan lanean, baina oraindik ez zeuden ikasle guztiak bertan. Eraikina bukatu gabe zegoen. "Saioka" testu-liburuak erabiltzen zituzten, eta geroago Elkarrek ateratako liburuekin.

7. Pasai Antxoko "txabolsotoa"

- **Erref:** LEZ-119/032
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:47:16. **Bukatu:** 00:48:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Ikastolarako dirua nola biltzen zuten: taberna, jaialdiak... Pasai-Antxon "txabolsotoa" antolatzen zen eta lortutako dirua ikastolarentzat bideratzen zen. Lizeoak, garrantzi handia ematen dio hiru gauzei: herritartasunari, euskarari eta parte-hartzeari.

8. Gurasoek sortu zituzten ikastolak

- **Erref:** LEZ-119/039
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:53:51. **Bukatu:** 00:55:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Banketxeak
- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Gurasoek sortu zituzten ikastolak, elizaren laguntzarekin. Kutxa banketxeak ere laguntza ematen zuen. Ikastolako bazkide izateko, gurasoek diru asko ordaindu behar zuten.

9. Ikastola ezberdinetako irakasleen arteko harremana

- **Erref:** LEZ-119/044
- **Iraupena:** 0:01:11. **Hasi:** 00:58:10. **Bukatu:** 00:59:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak

Laburpena:

Pasaia-Lezo lizeoak, Hernaniko lanbide eskolarekin harremana zeukan. Haiek ere Freinet metodoa erabiltzen zuten. Udan, irakasleentzako ikastaroetara joaten zen Jone. Bertan, beste herri batzuetako irakasleekin harremana egiten zuten.

10. Gaztelutxo elkarteak; bazkide-motak

- **Erref:** LEZ-119/046
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:59:34. **Bukatu:** 01:01:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Pasaia-Lezo lizeoa sortzeko, gurasoek "Gaztelutxo" elkarteak sortu zuten. Gero, kooperatiba integrala izatera pasatu zen lizeoa. Gaur egun, hiru motatako bazkideak ditu lizeoak.-

11. Lezoko ikastolan egindako hitzaldia

- **Erref:** LEZ-119/052
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:07:57. **Bukatu:** 01:09:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Behin, Lezoko ikastolan gurasoentzat antolatu zen hitzaldi bat ekartzen du gogora Jonek.</p>

12. Gurasoekin harremana oso gertukoa zen

- **Erref:** LEZ-119/059
- **Iraupena:** 0:00:49. **Hasi:** 01:15:24. **Bukatu:** 01:16:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Elenak oso harreman estua zuen gurasoekin. Guraso batzuen etxera ere joaten bazkaltzera. Dena oso gertukoa zen, familiarra.

13. Ikastolan dena eskuz egiten zuten

- **Erref:** LEZ-119/063
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:19:26. **Bukatu:** 01:21:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Ikastolan, gelako aldizkariak sortzen zituzten. Kalkoak nola egiten zituzten. Fitxak eskuz egiten zituzten, ikatz-ziri eta puntzoiekin.

14. Trantsizio garaiko mugimenduak eta borrokak

- **Erref:** LEZ-119/065
- **Iraupena:** 0:02:17. **Hasi:** 01:21:47. **Bukatu:** 01:24:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » 60ko hamarkada eta trantsizioa (1970-1980)

Laburpena:

70-80. hamarkadetan mugimendu sozional eta politiko handia zegoen eta askotan joaten ziren manifestazioetara. Gaztetan, etxean Radio Paris entzuten zuten. Unibertsitatea ere, borrokarako garaia izan zen.

15. Elbira Zipitriaren sistema, Pasai-Antxoko lehenengo ikastolan

- **Erref:** LEZ-119/070
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 01:28:39. **Bukatu:** 01:29:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Elbira Zipitriarekin ikasi ez bazuen ere, Elenak Pasai-Antxoko ikastolan praktiketan ikasi zuena, metodologia berdinetik zetorren. Kontxita Beitia eta Nekane Auzmendingandik ikasi zuen eta hauek Elbira Zipitriarekin ikasi zuten.

16. Ikastola, beti ikasleari, herriari eta metodoari begira

- **Erref:** LEZ-119/072
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:29:57. **Bukatu:** 01:31:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

Pasai Antxon, ikastolaren hasierak Kontxita Larrea eta Nekane Auzmendingekin lotuta daude. Elbira Zipitriaren sistema jarraitzen zuten eta gero etorri ziren irakasleek, sistema hori koptatu eta moldatu zuten. Geroago eta gaur egun teknologia berriei ere moldatu dira. Hala ere, ikastolaren metodoa aintzaindaria izan da beti, metodoari, ikasleari eta herriari begira.

17. Guraso eta herritarren ausardia ikastolak sortzeko

- **Erref:** LEZ-119/073
- **Iraupena:** 0:01:53. **Hasi:** 01:31:42. **Bukatu:** 01:33:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Aisia » Kultura » Herrigintza eta elkarteak

Laburpena:

Lehenengo ikastolako guraso eta herritarrak oso ausartak izan ziren. Proiektuan sinistu zuten eta dirua, lana, denbora eta nahia jarri zuten. Arrasateko Arizmendarreta ikastola.

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com